

Integralregning. De Læsere, der ikke har dette Kendskab, staar sig derfor ved blot at søge at forstaa Bogens Synspunkter og Metoder i det Omfang, som dette maatte være muligt ved Hjælp af Fremstillingens mange Taleksempler. I Appendix II findes anført en Række særdeles nyttige Rentetabeller.

Børge Barfod.

Finn Kaurel: Almen Bedriftsøkonomi. Johan Grundt Tanums Forlag, Oslo, 1943. 299 Sider.

Bogen skal danne Indledning til en driftsøkonomisk Skriftrække, som Tanums Forlag agter at udgive. Bogens Opgave er, siger Forfatteren i Forordet, at give Folk, der ikke tidligere har beskæftiget sig med Driftsøkonomi, en almindelig Oversigt. Fremstillingen er forenklet saa meget som muligt for at gøre Stoffet tilgængeligt for enhver.

Først er der et Afsnit om Driftsøkonomiens Udvikling, Omraade og Inddeling. Dernæst kommer et Par mindre Kapitler om Værdi og Værdimaa-ling — hvori bl. a. omtales interne Afregningspriser — og om Statik og Dynamik. Det følgende Hovedkapitel hedder »Produktionsfaktorerne« og deles i fire: Tiden, Arbejdet, Kapitalen, Risiko. Under »Arbejdet« behandles især Arbejdets Organisation samt Lønningsprincipper. Under Kapitlet Virksomhedsformer (»foretaksformer«) omtales ogsaa nogle vigtige Sammenslutningsformer. Derpaa kommer et større Afsnit om »driftsøkonomiske Grundbegreber«: Omsætningen, Resultatet, Indtægten, Omkostninger, Kapacitet og Kapacitetsudnyttelse, og ligeledes et omfattende Afsnit om Regnskabsvæsenet, opdelt i Underafsnittene: Bogføring og Balance, Kalkulation, Statistik og Budget. Bogen afsluttes med et Par kortere Kapitler om Finansiering og Likviditet.

Det kan naturligvis altid diskuteres, hvad der egentlig skal regnes med til Omraadet »almindelig Driftsøkonomi«, ligesom en Fremstilling deraf kan gribes an paa mange Maader. Mod Kaurels Bog maa der imidlertid rettes den Hovedindvending, at den næsten helt gaar uden om et for moderne Driftsøkonomi saa vigtigt Omraade som Pristeorien, herunder de forskellige Markedsformer, og dennes Sammenhæng med Omkostningslæren. Man faar ikke det rette Indtryk af Driftsøkonomiens nuværende Stade og Erkendelsesomraade, uden at disse Problemer tages med. Mon ikke Forfatteren har ladet sig paavirke lovlig stærkt af eksisterende populærvidenskabelige, navnlig tyske, Fremstillinger af den »almindelige Driftsøkonomi«? Noget egentlig *nyt* kan man ikke stille Krav om i en Bog som denne; men den kunde være mere up to date. En mere indgaaende Behandling kunde ogsaa have været ønskelig hvad angaar Organisationsproblemerne. Beliggenheds-læren er ikke omtalt.

Naar dette er sagt, maa Bogens gode Sider fremhæves. Bogen giver i kort Form et Overblik over de Problemer, den tager op. Formen er paa enkelte Undtagelser nær klar og letforstaaelig. Flere Afsnit maa endda siges at være ganske udmærket fremstillet. De smaa resumerende Oversigter, som flere af de større Kapitler slutter med, er pædagogisk fortræffelige.

Naar der i det følgende kritiseres forskellige Detailler, er det ikke, fordi de er saa alvorlige eller talrige, at de ødelægger Helhedsindtrykket af Bogen; men de skæmmer lidt.

Integralregning. De Læsere, der ikke har dette Kendskab, staar sig derfor ved blot at søge at forstaa Bogens Synspunkter og Metoder i det Omfang, som dette maatte være muligt ved Hjælp af Fremstillingens mange Taleksempler. I Appendix II findes anført en Række særdeles nyttige Rentetabeller.

Børge Barfod.

Finn Kaurel: Almen Bedriftsøkonomi. Johan Grundt Tanums Forlag, Oslo, 1943. 299 Sider.

Bogen skal danne Indledning til en driftsøkonomisk Skriftrække, som Tanums Forlag agter at udgive. Bogens Opgave er, siger Forfatteren i Forordet, at give Folk, der ikke tidligere har beskæftiget sig med Driftsøkonomi, en almindelig Oversigt. Fremstillingen er forenklet saa meget som muligt for at gøre Stoffet tilgængeligt for enhver.

Først er der et Afsnit om Driftsøkonomiens Udvikling, Omraade og Inddeling. Dernæst kommer et Par mindre Kapitler om Værdi og Værdimåling — hvori bl. a. omtales interne Afregningspriser — og om Statik og Dynamik. Det følgende Hovedkapitel hedder »Produktionsfaktorerne« og deles i fire: Tiden, Arbejdet, Kapitalen, Risiko. Under »Arbejdet« behandles især Arbejdets Organisation samt Lønningsprincipper. Under Kapitlet Virksomhedsformer (»foretaksformer«) omtales ogsaa nogle vigtige Sammenslutningsformer. Derpaa kommer et større Afsnit om »driftsøkonomiske Grundbegreber«: Omsætningen, Resultatet, Indtægten, Omkostninger, Kapacitet og Kapacitetsudnyttelse, og ligeledes et omfattende Afsnit om Regnskabsvæsenet, opdelt i Underafsnittene: Bogføring og Balance, Kalkulation, Statistik og Budget. Bogen afsluttes med et Par kortere Kapitler om Finansiering og Likviditet.

Det kan naturligvis altid diskuteres, hvad der egentlig skal regnes med til Omraadet »almindelig Driftsøkonomi«, ligesom en Fremstilling deraf kan gribes an paa mange Maader. Mod Kaurels Bog maa der imidlertid rettes den Hovedindvending, at den næsten helt gaar uden om et for moderne Driftsøkonomi saa vigtigt Omraade som Pristeorien, herunder de forskellige Markedsformer, og dennes Sammenhæng med Omkostningslæren. Man faar ikke det rette Indtryk af Driftsøkonomiens nuværende Stade og Erkendelsesomraade, uden at disse Problemer tages med. Mon ikke Forfatteren har ladet sig paavirke lovlig stærkt af eksisterende populærvidenskabelige, navnlig tyske, Fremstillinger af den »almindelige Driftsøkonomi«? Noget egentlig *nyt* kan man ikke stille Krav om i en Bog som denne; men den kunde være mere up to date. En mere indgaaende Behandling kunde ogsaa have været ønskelig hvad angaar Organisationsproblemerne. Beliggenheds-læren er ikke omtalt.

Naar dette er sagt, maa Bogens gode Sider fremhæves. Bogen giver i kort Form et Overblik over de Problemer, den tager op. Formen er paa enkelte Undtagelser nær klar og letforstaaelig. Flere Afsnit maa endda siges at være ganske udmærket fremstillet. De smaa resumerende Oversigter, som flere af de større Kapitler slutter med, er pædagogisk fortræffelige.

Naar der i det følgende kritiseres forskellige Detailler, er det ikke, fordi de er saa alvorlige eller talrige, at de ødelægger Helhedsindtrykket af Bogen; men de skæmmer lidt.

Forfatteren giver Udtrykkene »Realkapital« og »Nominalkapital« et Indhold, nogenlunde svarer til dansk Regnskabslitteraturs »Formue« og »Kapital«. Da i hvert Fald Ordet Realkapital i Forvejen benyttes i Samfundsøkonomien i en helt anden Betydning, forekommer Udtrykkene uheldigt valgt. Iøvrigt lægger f. Eks. Guido Fischer (»Betriebswirtschaftslehre«, Leipzig 1940, S. 46 f.), som bl. a. ogsaa bruger de to Udtryk, en Betydning i dem, som slet ikke svarer til Kaurels Udredning. Ejheller Termer som »organisk« og »anorganisk« Gevinst er heldige, rent bortset fra, at deres Indhold ikke fremgaar videre tydeligt af Forf.s Forklaring (S. 102 f.); Mellerowicz (»Allgemeine Betriebswirtschaftslehre«, Berlin 1940, S. 103) siger meget klarere, hvilken Betydning *han* lægger i de to Udtryk. S. 112 kaldes Renten af Fremmedkapitalen »effektiv Rente«. Distinktionen mellem »Status« og »Balanse« (S. 204) kendes næppe paa Dansk, og Definitionen af »Status« svarer ikke til den her til Lands gængse Opfattelse af dette Begreb. I det hele taget kan Terminologien maaske nok volde danske Læsere lidt Besvær; det er jo baade godt og ondt at læse et Sprog, der ligger saa skuffende nær op ad ens eget! Forøvrigt er det et Spørgsmaal, om de mange specielle Fagudtryk gør nogen videre Nytte i en elementær Fremstilling; der er ofte for knap Plads til at forklare dem ordentligt, og Fremstillingen er alligevel saa bred, at det fine Værktøj — den skarpe Terminologi — ikke er nødvendig.

Under Afsnittet Finansiering siges det bl. a. (S. 276): »Rent generelt regner en med at egenkapitalen iallfald må være så stor at den er tilstrækkelig til de faste anlegg«. Det er ganske uholdbart; tænk bare paa Landbruget! Den samme Tankegang gaar tilsyneladende igen S. 279. Begrebet »grenseomkostning« defineres og forklares S. 128 som »den økning i totalomkostningene som følger av en økning av produksjonen med en uendelig liten enhet«, medens »Differanseomkostningen er omkostningsøkningen ved produksjonen av den siste enhet«. S. 164 hedder det imidlertid: »Grenseomkostningen er jo omkostningen for den sist produserte enhet . . .«. Afsnittet »Afskrivningsmetoder« S. 218—225 er for en stor Del noget mislykket. Bl. a. er Redegørelsen for den organiske Afskrivningsmetode ligefrem forkert, forudsat da, at Hensigten er at gengive Tankerne i *Schmidts* organiske Afskrivningsmetode. Et Postulat som »Visse minimumsavskrivninger bør en alltid foreta« (S. 218) kræver nærmere Begrundelse.

Lad det til Slut endnu en Gang være sagt, at Bogen — omend ikke lydefri — maa karakteriseres som et nyttigt lille Værk, der giver en god Orientering om mange driftsøkonomiske Spørgsmaal. Ogsaa et dansk Publikum kan have Glæde af at stifte Bekendtskab med den.

Ottomar Loff.

Sven Hagström: Kassakontroll och Kassarevision. P. A. Norstedt & Söners Förlag, Stockholm. Andra upplagan, 1943. 62 Sider.

Naar en lille Bog som Revisor Hagströms her foreliggende Arbejde har kunnet optrykkes i anden Udgave med meget faa Ændringer fra den første Udgave, der udsendtes i 1925, altsaa 18 Aar tidligere, saa viser dette, at Revisor Hagströms Indstilling overfor de behandlede Emner allerede den Gang har været saa rigtig, at selv disse mange Aars Udvikling ikke har medført Kontrolsystemer og Revisionsmetoder, der væsentligt overtræffer de af